

บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

The Administrators' Role in the Academic Affairs Administration in the Schools
Affiliated to the Secondary Educational Service Area 29

พงศธร จรุงไทย*

สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อุบลราชธานี 34000

E-mail: semakuteep@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตาม ตำแหน่ง วิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงานและ ขนาดสถานศึกษาและศึกษาแนวทางการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน จำนวน 81 โรงเรียน จำนวน 352 คน แยกออกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 20 คน และครูผู้สอน จำนวน 332 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 61 ข้อ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.957 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่ง วิทยฐานะและขนาดสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ทำงานไม่มีความแตกต่างกัน 3) การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีบทบาทในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนทั้งในระบบและตามอัธยาศัย ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้บุคลากรมีการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ เน้นนักเรียนเป็นสำคัญด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ครูมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับสภาพจริง และเหมาะสมกับผู้เรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารควรมีบทบาทในการจัดการนิเทศภายในให้ต่อเนื่องและเป็นระบบ มีเครื่องมือในการนิเทศการสอนอย่างชัดเจน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรจัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอนให้มีความพร้อม ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนและสนับสนุนให้ใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและสามารถนำการวิจัยในชั้นเรียนไปปรับปรุงในแผนการจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ: บทบาทในการบริหารงานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 วิทยฐานะ

Abstract

The research aimed to study and compare the administrators' roles in the academic affairs administration as classified by positions, academic status, working experience and school size, and to explore the guidelines for developing the academic affairs administration of the schools in the study. The samples used in the research were 352 school administrators and teachers in 81 schools under the Secondary Educational Service Area 29, derived by using a proportionate stratified random sampling. Statistics used in data analysis were percentage, standard deviation, t-test and F-test. The research findings were as follows, 1) The overall and roles of the administrators in the academic affairs administration in the school under study were aspects of the were found to be at a higher level. 2) A comparison of the administrators' roles in administration according to their positions, academic status, and school sizes were found to be different at the statistical significance of .05; however, the difference of the administrators' roles according to working experience was not statistically significant. 6) Considering the opinion and recommendations on the roles of the administrators in the study, the following were found. On a curricular development: the administrators should play an active part in making a curriculum. Attention should be given to the needs of the learners and the local setting. They should encourage the personnel to have more trainings and seminars. On the learning and teaching activities: the instructional process should be a learner-centered one. On measurement, evaluation and credit transfer: the administrators have to play an important role to encourage the teachers to utilize more diverse methods of evaluation. On educational supervision: an internal educational supervision should be systematized and consistent. On development and use of educational media: the administrators should procure adequate learning media and encourage the learners to make use of the learning media. On research for educational quality development: the administrators should encourage the teacher to do a classroom research and apply the research results in the teaching and learning process.

Keywords: The Administrators' Role in the Academic Affairs, the Secondary Educational Service Area 29, Academic Status.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4: แนวทางการจัดการศึกษา ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน โดยระบุไว้ในมาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยที่กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม

ธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 24 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้ผู้เรียน เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ใน

ทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2544: 24-33)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านงานวิชาการ ผู้บริหารต้องดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีสมรรถภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะและมีความคุณธรรม จริยธรรม ตลอดทั้งมีจรรยาบรรณวิชาชีพ การเป็นผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางวิชาการ ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจนและสะดวกต่อการนำไปเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา (ธีระ รุณเจริญ 2546: 69-70)

ในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงบทบาท หน้าที่ของผู้บริหารไว้หลายประการ ตามทัศนะของอดิเชส (Adizes 1976: ไม่มีเลขหน้า) การบริหารที่มีประสิทธิภาพจะต้องแสดงบทบาทการบริหาร 4 บทบาทด้วยกันคือ บทบาทในการเสริมสร้าง, บทบาทในการดำเนินการ, บทบาทในการเปลี่ยนแปลงพัฒนา และบทบาทในการหล่อหลอม มอร์เฮดและกริฟฟิน (Moorhead and Griffin 2001: 214) ได้กล่าวถึงความขัดแย้งของบทบาทไว้ว่า เมื่อบุคคลต้องแสดงบทบาทต่าง ๆ หลายบทบาทในห้วงเวลาเดียวกัน และบทบาทนั้นไม่สอดคล้องกันทำให้บุคคลไม่แน่ใจว่าจะปฏิบัติอย่างไรจะส่งผลให้บุคคลเกิดความเครียด สับสนกับบทบาทของตัวเองที่มีอยู่กับบทบาทที่ถูกคาดหวัง และเมื่อมีมากกว่าหนึ่งบทบาทขึ้นไปจะทำให้เกิดความขัดแย้งในบทบาทได้ ส่งผลให้ผู้บริหารต้องมี

ความสามารถในการเลือกใช้บทบาทในการบริหารงานวิชาการเพื่อที่จะทำให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพสูงสุด

จากเหตุผลข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษารoles บทบาทในการส่งเสริมงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ในด้านการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นแกนหลักของการบริหารจัดการในสถานศึกษาที่จะส่งผลโดยตรงให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ประกอบกับการที่รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบอบราชการและปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติและบทบาทในการบริหารงานวิชาการสูงเพื่อให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้บริหารและพัฒนางานวิชาการของ โรงเรียนตลอดถึงการใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปพัฒนาตนเอง ด้วยการเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหาร เพื่อให้เกิดผลดีในการจัดการศึกษาให้ถูกต้องตามกรอบการปฏิรูปการศึกษาให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพและเต็มความสามารถได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตาม ตำแหน่ง วิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงานและ ขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้การศึกษาวิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 3,719 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 224 คน และครู จำนวน 3,495 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบจากตาราง Krejcie และ Morgan ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน สุ่มตัวอย่างแต่ละขนาดสถานศึกษาตามสัดส่วน โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 352 คน แยกเป็นผู้บริหาร จำนวน 20 คน และครูผู้สอนจำนวน 332 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 3 ตอน ได้แก่ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารงานวิชาการ จำนวน 61 ข้อ แนวทางในการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เปรียบเทียบบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับดุสิต ศรีกุลวงษ์ (2549: 76) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารงานวิชาการตามพระราชบัญญัติระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษาปรากฏว่า การบริหารงานวิชาการตามพระราชบัญญัติระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากงานวิชาการนับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือที่บ่งชี้ได้ถึงคุณภาพสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

ด้าน	บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D. Sd	ระดับ
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.00	.45	มาก
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.00	.39	มาก
3	ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.01	.52	มาก
4	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.03	.43	มาก
5	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.89	.62	มาก
6	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.99	.55	มาก
	รวม	4.00	.32	มาก

แม้ว่าในการบริหารสถานศึกษาจะมีงานอื่นๆ นอกจากงานวิชาการแต่งงานเหล่านั้นล้วนแล้วแต่ช่วยสนับสนุนงานวิชาการให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง วิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง

ด้าน	บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	t	p
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	-3.57	.000
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	-1.68	.094
3	ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	-2.14	.033
4	ด้านการนิเทศการศึกษา	-2.82	.005
5	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	0.14	.891
6	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	-0.92	.357
	รวม	0.33	.001

จากตารางที่ 2 พบว่าบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับอุทัย บุญประเสริฐ (2543 : 32) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีหน้าที่ดูแลเผื่อระวังและจัดการให้สถานศึกษาดำเนินการไปตามเป้าหมายปฏิบัติตามคำสั่งและควบคุมบุคลากรและทรัพยากรให้เป็นไปตามกฎระเบียบ เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ เป็นผู้กระตุ้นและชักนำให้กำลังคน เป็นผู้พัฒนาทรัพยากรและเป็นผู้พัฒนาเป้าหมายใหม่ๆ ของสถานศึกษา โดยสร้างความสัมพันธ์ความร่วมมือกับฝ่ายต่างๆ และแสวงหาทรัพยากรจากภายนอกมาสนับสนุนการจัดการศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านส่งเสริมวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีหน้าที่กำหนดนโยบายแต่

ครูผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหารที่ตั้งไว้ ส่งผลให้ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามวิทยฐานะ

ด้าน	บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	F	P
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.94	.009
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	1.60	.190
3	ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	2.68	.047
4	ด้านการนิเทศการศึกษา	2.19	.089
5	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	1.10	.350
6	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	2.25	.082
	รวม	4.04	.008

จากตารางที่ 3 พบว่าบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เมื่อจำแนกตามวิทยฐานะโดยรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารและครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกันจะมีความความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานวิชาชีพแตกต่างกันด้วย จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการจึงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ด้าน	บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	F	P
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	.727	.484
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	.360	.698
3	ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	.252	.778
4	ด้านการนิเทศการศึกษา	1.747	.176
5	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	2.176	.115
6	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	.909	.404
รวม		1.616	.200

จากตารางที่ 4 พบว่าบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากข้อมูลทำให้ทราบว่าประสบการณ์ทำงานไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุไรลักษณ์ โกลม (2548: 134) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลิขิตบุรี ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันแตกต่างกัน มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ด้าน	บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	F	P
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	.232	.874
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	.623	.600
3	ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.168	.006
4	ด้านการนิเทศการศึกษา	1.230	.299
5	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.840	.010
6	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	2.471	.062
รวม		2.925	.034

จากตารางที่ 5 พบว่าบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารงานวิชาการต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ในสถานศึกษาแต่ละขนาดมีจำนวนแตกต่างกัน ส่งผลให้โรงเรียนแต่ละขนาดมีความพร้อมทั้งทางด้านบุคลากร อุปกรณ์ และปัจจัยสนับสนุนที่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของลิขิต เศรษฐบุตร (2551: 148) ได้ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าบทบาทการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

สถานศึกษาและครูผู้สอนโดยแยกวิเคราะห์ตามขนาดสถานศึกษาทั้ง 5 ด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ได้แนวทางดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น และต้องคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546: 36) ได้กล่าวถึงการพัฒนหลักสูตรว่า การพัฒนหลักสูตรสถานศึกษาต้องมีการศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สารระแนกกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น วิเคราะห์สิ่งแวดล้อม และประเมินสภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะเฉพาะอันพึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้บุคคลากรมีการอบรมสัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนให้ครูจัดการจัดการเรียนการสอนให้หลากหลาย เน้นนักเรียนเป็นสำคัญเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2543: 100) ได้สรุปถึงการจัดการเรียนรู้ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนต้องจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน มีการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งเสริมบรรยากาศการเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ครูมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับสภาพจริง และเหมาะสมกับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลซึ่งสอดคล้องกับรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 102-103) ได้กล่าวถึงการวัดผล ประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและประเมินผลตามสภาพจริงไว้ว่า การวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริงนั้นต้องมีการประเมินไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาจุดเด่นของนักเรียน ประเมินด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย ประเมินคุณภาพงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ ความสามารถหลายๆ ด้าน ให้ผู้เรียนมีการประเมินตนเองและมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้เรียน

4. ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารควรมีบทบาทในการจัดการนิเทศภายในให้ต่อเนื่องและเป็นระบบ มีเครื่องมือในการนิเทศการสอนอย่างชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอน โดยมีคณะผู้บริหารและครู ร่วมกันนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับกาญจณี พินิจลำตวน (2553: 23-24) ได้สรุปถึงขอบข่ายของการนิเทศการเรียนการสอนไว้ดังนี้ การจัดระบบการนิเทศต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการ กำหนดเป็น ขั้นตอน และวิธีดำเนินการนิเทศไว้อย่างชัดเจน มีการประชุมหรือสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานนิเทศการสอน และมีการประเมินผลการนิเทศทั้งขณะดำเนินการและหลังดำเนินการนิเทศเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการนิเทศการสอนต่อไป

5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรจัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอนให้มีความพร้อม ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนและสนับสนุนให้ใช้สื่อการเรียนการสอน มีการจัดทำสื่อการสอนและนวัตกรรมที่ทันสมัยเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมเดช สีแสง (2549: 453) ได้กล่าวว่า การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ไว้ดังนี้ในการพัฒนาสื่อต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูพัฒนา และใช้สื่อ

เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้กับผู้สอนและผู้เรียนอย่างเพียงพอ

6. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาที่นักเรียนทุกภาคเรียนอย่างน้อยคนละ 2 งานวิจัย มีการจัดประชุม อบรม และสัมมนาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและสามารถนำการวิจัยในชั้นเรียนไปปรับปรุงในแผนการจัดการเรียนการสอน มีการติดตามตรวจสอบ และให้คำชี้แนะเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน รุ่งชัชดาพร เวชชาติ (2551: 114) ได้กล่าวถึง การวิจัยมีความสำคัญต่อการดำเนินภารกิจของสถานศึกษา ไว้ดังนี้ การวิจัยมีความจำเป็นในกระบวนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดกระบวนการเรียนการสอนซึ่งการวิจัยเป็นการแก้ปัญหาอย่างมีแบบแผน การใช้แนวทางการวิจัยจะนำไปสู่การฝึกการแก้ปัญหา หรือการบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบและนำไปสู่ความเชื่อถือได้มากขึ้น โดยผลการวิจัยสามารถนำไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาที่พบในชั้นเรียนได้

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในภาพรวมและแยกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการนิเทศการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามลำดับ 2) บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารจำแนกตามตำแหน่งพบว่าครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามวิทยฐานะพบว่าครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามประสบการณ์ทำงานพบว่าครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดสถานศึกษาพบว่าครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) การพัฒนางานวิชาการผู้บริหารต้องมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่างๆ ตามกรอบงานของงานวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยบทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีบทบาทในด้านต่างๆดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานำการจัดหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ด้านการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ทำการพัฒนาแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพและใช้ได้จริง ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ส่งเสริมให้ครูมีการวัดผลให้เหมาะสมกับสภาพจริง มีการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลาย ด้านการนิเทศการศึกษา มีการนิเทศการสอนของครูผู้สอนเป็นประจำ เพื่อแนะนำและพัฒนาเทคนิคการสอนของครู ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดหาสื่อและอุปกรณ์ให้พร้อมกับการใช้งาน และเพียงพอกับความต้องการเสริมให้ครูได้ผลิตสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรม เพื่อนำมาใช้จัดการเรียนการสอนและด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมให้ครูได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน และนำปัญหาที่พบมาปรับปรุงและหากระบวนการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทในการบริหารงานวิชาการกับขนาดของสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคล และหน่วยงานหลายแห่ง ซึ่งไม่สามารถกล่าวในที่นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร.ณัฐกิตติ์ สวัสดิ์ไธสง ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้ให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กาญจณี พินิจลำดวน. (2553). **ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.**

ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545.** กรุงเทพฯ: **คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.**

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **สำนัก. สรุปแผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544).** กรุงเทพฯ: **โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.**

Adizes, I. **Mismanagement Styles.** California management Review, 19 no.2 Winter, 1976.

Moorhead & Griffin. **Organizational behavior: Managing people and organizations.** (6th ed.). Boston: Houghton Mifflin, 2001.